

הדומו של ר' נפתלי חנה'לס

(ממפוסיו אי"י)
מאת י. קרניאל

א. יצאנו לדרך רכובים שצ'ינו על נבי פרדים גבוהים במישוקי'גלים על אוק פים רחבים של קש ו"זולאך" זיידה" מחמרים אחר ינו, כלומר אחרי הפרדים (עכ- שיו נתעלו — לא הפרדות — לדרגת סרסוריי-מכוניות בצפת וכי זכדיה). מטכריה הפלגנו בספינת הסיטור המכונה "נורדאוי" על ים כנרת וזכוכותו של רבי-מאירי על-הנס הגענו בשלום לצמזה. הר-כבת הסיעתנו דרך העמק לחיפה, ולמחרתו השגנו "דיליג'נס" ד צד זכרון יעקב וקאסון עד בואכה יפו. ביום ג' יום שבו הכפל "כי טוב" יצאנו מצפת וכי ג' המישי בשבת עם חשכה הגענו ב"ה לעיר הער דיה הראשונה, עיפיים ויגעיים מטלסול הדרך, ו' גפלו הרזיגים ממש לתוך האכסניה של ר' משו ו סלנט. וכי מי ידע אז מ"פלטין" או מאנדרני ?

בינתיים — שכחתי לספר לכם מי היה ר' נפתלי חנה'לס ? דומני, שהאובלוסין מבני עמנו ימים רצופים עברנו הרים ועמקים, ימים ומדבריות; מעשה נורא זה, שאני בא לספר לכם בזה, אינו בדוי חס ושלוט מן הלב ואינו מצוץ, כמו שאומרים, מן האצבע אלא אמת כמו שהוא — דברים כהויתם.

וקרה הדבר בשנת תרע"ה, שנת מלחמה לעולם ופורעניות גדולות לארצנו, ואני נסעתי בערב פורים עם ר' נפתלי חנה'לס ז"ל בשליחותה של ק"ק צפת הדרויה והרעבה לתל אביב, לא אל חסרנבל חליצה אלא לועד הסיוע... אני ור' נפתלי — זיווג מן השמים, הלא כן ?

ובימים ההם אין מכוניות ואין "אבטומובי-לים" בארץ, אין בעלי"טקסיו" ואין "ספיצת הדרך" כבימינו, ואפילו רכבת מחיפה ליפו — מאן דבר ושמיה. נסיעה מצפת לת"א היתה קשה וארוכה מנסיעה לפריז בהאידנא. שערן בנפשכם : שלשה ימים רצופים עברנו הרים ועמקים, ימים ומדבריות;

שקדמו לציוני בלפור בארץ, ידעו והכירו את האיש הקדוש והמהור הזה ואת נפלאותיו אשר עשה. אבל, למען ההיסטוריה אספרה גם לכם בקצרה.

ר' נפתלי היה יהודי בשנות השיבה ובעל דמות אצילה, מצחו רחב, בולט ולבן, גבות עיניו העבותות הוסיפו לוית הן למבט עיניו הערות וה-פקחות ; חוטם מחוטב ועדין, שתי שפתים דקות, שתי פאות ארוכות ומסולסלות וזקן מלח-פלפל יורד על קפוטתו הנקיה. ועל כלם — ירמולקה לבנה מציצה קצת מתחת ל"קפילושי-של-סמוט" על ראשו ; זה היה מראהו וקלסתר פניו של ר' נפתלי חנה'לס ! ובעיקר, היה שתדלן ומליך-יושר על ישראל על כל צרה שלא תבא, הן לפני הפקיד של הברון שיהיה והן לפני המושל התורקי, להבדיל ואפילו לפני ג'מאל פחה הגדול בכבודו ובעצמו. זמן רב היה "נאמן" על הכשרות ביקבו הברון וגם "מיניסטר התלגרף", כפי שכנהו ליצני הדור מתוך חיבה, כלומר משגיה על חוטי העירוב במושבות הנדיב, בכלל. היה ר' נפתלי חביב גם על הצעירים טכני דור חדש והוא הוא שהתיר לפני המלחמה את החרם על נשי צפת לנסע למירון... יהודי שכזה היה ר' נפתלי חנה'לס !

אבל גולת הכותרת של ר' נפתלי היתה שלשלת היוחסין שלו עד הבעש"ט, וע"כ הדפים

לו כרטיסי בקור מיוחדים בלשון הקודש ובשפת לועז כהאי גוונא ;

נ פ ת ל י ה ג ה ל ס
גכר איש האלוקים הבעש"ט זצ"ל
N. CHAMELES
Circonciseur de la Haute Galiléé
Safed.

ופירוש המלים הצרפתיות הוא : ג. חנה'לס, ה מ ו ה ל ש ל ה ג ל י ל י ה ע ל י ו ו , מחמת שהיה מומחה גדול ועוסק במצוה זו כל ימיו של-עמ"לקפ.

פעם אהת הוזמן ר' נפתלי להיות מוהל אצל בנו של פקיד בחשבונות, וזה נתן לו מגידיה אחת (מטבע של כסף, שערכה היה 4 שיללינג) שכר מרחתו. סרב ר' נפתלי לקבל את המעות וחסביך לו לבעל ברית בהאי לישנא ; הן גם בפמליא-של מעלה ישנם משרדים ולבלרים ופנססי חשבונות, ול' יש שם "סונטו" פתוחה מכמת שנים ורושמים לזכותי כל המצוות של מילה שאני מקיים כאן בעולם הזה. צד ה"סרדיט" שלי הוא מלא מלמעלה למטה. וצד ה"דביט" לחובתי הוא ריק ולבן מחמת שלא קבלתי עד כה אפ"א. ועכשיו, שאקבל ממך את הכסף אלכלך את הצד הלכן והנשי בעד מגידיה אחת — לא בדאי...

ושוב מספרים על ר' נפתלי חנה'לס, זכותו תנן עלינו, שפעם אחת נסע להו"ל אל הרבי מט-ריסק או מבאיאן — איני זוכר בדיוק — ונתגלגל בדרכו לפריז... דפק שם על דלתות הנדיב במשך שבועות אחדים עד אשר נתרצה הברון לקבלהו בביתו. הן סוף סוף, יהודי מא"י.....

— מה לידידי בביתי ? — שאל הברון — ומה שאלתך ובקשתך ?

— נוסע אני בשביל "הכנסת כלה", ענה ר' נפתלי.

— ומי היא הכלה החשובה הזו ? — שאל הנדיב.

— בתי... השיב השני.

נתבעס קצת הבארון ואמר : הנשכיל כך הטרחת אותי לבוא דוקא אלי ? הן יכלת לפנות לפקידו במשרד הצדקה והיית מקבל מהם את נדבתך ?

ואולם ר' נפתלי לא גתפעל כלל, בדרכו, וענה :

— שמע נא, אדוני הבארון, אמנם סוחר גדול ומומחה הנך בעסקים שלך, אבל את מלאכת הש נ ו ד ר ו ת הנח לי ; יודעה אני יותר טוב מןך...

ר' נפתלי לא יצא, כמובן, בידים ריקות, וקבל

מנה יפה.

ועכשיו, נחזר אתו יחד לארצנו.

לאחר שאכל פת ערבית וגמר את ברכת-המוון, פירש עצמו לישון על הספת, רצוף ושכור מטלסול הדרך, מיד חטפתהו שנה עמוקה. לא היו רגעים מועטים, והנה נשמע קול זעקה בחדר "אוי", "אוי" "אוי" ! והקול קול ר' נפתלי. צעקה שכזו ! בהולים ורחופים נחפזנו לחדרו, והנה הוא שוכב על ספתו, מנחר באפו, ושפתיו דוכבות דכריף בלתי טובנים.

לאחר שעה קלת, נשמעה זעקה שניה יותר איומה, "אוי", "אוי", "אוי" ! שמלאח את כל חדרי המלון וכן גם בפעם השלישית. אחר האושי-פיוזין החשובים, מפקידי הברון נתמלא חימה וקרא מתוך תרעומת בצרפתית של מסוה ישראל :

— "סאפריסטי !" הוקן הזה לא יתן לנו לישון כל הלילה בצעקותיו, לעזאזל !

למחר בהשכמת הבקר, פניתי אליו מיד :

— ר' נפתלי, אמרתי לו, למזו נועקת ככה הלילה הזה "אוי, אוי, אוי" ! שלש פעמים והפחדת את חבריות ? חלמא טבא חזית ? (סוף יבוא)